

mi zdi, da so jim najbrž indijanske povesti, kolportažni romani, s katerimi nemška kultura zastuplja slovensko mladino, razni Sherlock Holmesi, grozotne kinematografske drame itd. zmešale pamet. Te knjige so pravi strup za ljudstvo sploh in zlasti za mladino in provzročajo neizmerno zlo. Tu bo treba enkrat nekaj izdatnega storiti. Ljudstvu in mladini je treba dobrega, optimizem negujočega čtiva, ki zbujajo veselje do življenja.

Slučaja, o katerih sem govoril, bodeta morda ugodno vplivala na mladino samo, pa tudi na starše in vzgojitelje. Neko treznenje je povsod opaziti. Pa to ni dovolj. Treba se je intenzivno zavzeti za mladino. Zavedajmo se vendar, da je od mladine vsa prihodnost odvisna in da moramo imeti zdravo, čvrsto življenja veselo mladino, ki bo zaničevala pesimizem in anarhizem in svetohlinstvo, mladino optimističnega naziranja, vedre duše, dobrega srca in krepkih mišic, mladino, ki bo imela ideale, pa tudi pogum in veselje za boj. Tak „Lausbub nichtsnutziger“, ki uganja porednosti, gleda celo za punčicami in rad izpije kak kozarček piva, ki rajši pleše kakor bi se trpinčil z grškimi aoristi, pa je jednat, odkritosrčen in dober fant, je stokrat več vreden od tistih fantov, ki se plazijo okrog izpovednic ali že v letih nezorelosti prisegajo na Nietzschejeve nauke, poznajo le svoj „jaz“ in se smatrajo poklicane, postavljati se „Jenseits von Gut und Böse“ ter, če se jim zdi, končati sebi ali komu drugemu življenje.

Učimo mladino veselja, učimo jo ljubiti življenje in se ga veseliti, pa bo mladina dobra in zdrava! ? ?

Solski red.

(Iz Istre.)

Ker je danes praktična veča dospela do svojega vrhunca, zato nam je biti pozornim, da gremo vsi enakomerno z duhom časa dalje. Praktično pa učimo le tedaj, ako znamo razen raznih strok tudi vzgojevati. Tupatam se čuje, da je ta ali oni sicer prav priden, podkovan v raznih znanostih in vednostih ali pri vsem tem, da so otroci, ki jih vzgojuje slabi, t. j. nimajo tistih lastnosti, ki bi jih morali imeti, da bi dajali drugim dober zgled. Naučili so se premalo in lo kar znajo nima globoke trajne vrednosti, ker so se učili le zase, ne pa za druge. Kdor hoče imeti otroke, učence v šoli, ki bi bili zgledni in enkrat npr. v praksi, mora sam npr. v praksi in praktično vzgojevati in ublaževati vse one činitele, ki pohujšujejo ali zadržujejo, da ne more imeti v resnici prave podlage za nekdanjo življensko dobo. Ako pa hočemo doseči kaj stvarnega v tem oziru, delujmo mi in drugi vzgojni faktorji na to, da bomo hodili skupno z roko v roki otrokovih staršev. Pri nas je večina kmetiško ljudstvo, ki se sempatja peča z malo obrtjo in malo trgovino. Kar si je napravilo, si je naredilo s svojimi žrtvami, svojim trudom s pomočjo posameznih uprav, občin in dežel pod zaščito šolskega državnega zakonika. Kako bore malo je to v primeri z zahtevami, ki jih nam ponuja dobra vzgoja. Šlo je tako daleč, da so nekateri civilizatorični pristaši širili naobrazbo potom nasilja in z drugimi nenravnimi sredstvi. Tudi sedaj še ni vse v redu in morda tudi ne bo tako izlepa. Da se pa te razlike ublažijo in to posebno v naši pokrajini, je bilo in bo najbolj važno to, da se ustanovi nekaka norma, na roko katere se pa mora ozirati vsakdo, ki mu je na srečo blagor človeštva sploh in blagor mladine posebe.

Socialne razmere pri nas, posebno v naši pokrajini so take, da se Bogu usmili. Otroci so prepuščeni samim sebi precej od mladosti. Da, lahko rečemo, da precej od pričetka se dela tako, da je očitno, da nimamo pričakovati od večine slučajev nič drugega kakor le posebno kasto po selekcijskem izboru. Gorje torej učitelju, ki dobi tako, e mladino; malo se da napraviti iz nje; popraviti pa ne more nobeden več, kar se je zamudilo do tistega časa, ko je moral otrok začeti hoditi v šolo. In ti mladi otročki so prepuščeni v zgodnji mladosti neredni deci, ki jih pestujejo, v pravem pomenu jih pa ubijajo telesno in duševno. Socialne razmere so take, da otroka mati in oče pusti malim nevednežem; in sedaj se začne mukotrpno življenje pri teh ubožih. Vidi, kar ne bi smelo, sliši same nerodnosti; nauči se tega, kar je potem strup lahko za vso šolsko mladino. Take otroke sprejemamo v odgojo. Že prvi šolski dan pridejo ti nesrečneži sami v šolo s kakim enajstletnim do štirinajstletnim

brateem ali sestrico ali popolnoma sami, redkokdaj z roditelji. Nekateri so že ogorelih lic in so poizkušali že blagost in oostrost solnčnih žarkov. Izpričevalo o cepljenih kozah ni; še zve se težko, ali je bil otrok cepljen ali ne. Prvi dan se ti obljublja v šoli, da ostane otrok priden, da bo imel vedno svoje šolske priprave itd. A to so le pobožne želje. Ljudska šola, ki je časih napolnjena do zadnjega kotička, časih pa skoraj prazna, naredi tu čudež in napravi iz otroka poštenega občana.

Socialne razmere so krive, da dobimo v šolo otroke staršev, ki komaj premorejo, da jih primejno oblečejo in jim dajo potrebnega živeža. Ker se je pri nas zaradi splošne nerodnosti in drugih pomanjkanj šola šele v sedanjem času začela razvijati, je ostalo večinoma pri starših skoraj vse pri starem. Ne moremo torej kriviti svoje dede, pač pa lahko stopimo v dogovor s starši, ki imajo vsaj iskrico čuta do svojih otrok in torej tudi za šolo. Pričakujemo dokaj koristnega od roditeljskih shodov. Bodi z roditeljskim shodi za danes kakor hoče, nadejamo se z gotovostjo, da bodo starši znali vedno ceniti nauke, ki se jih njegovim otrokom vceplja v srce že v šoli.

Od pričetka šolskega leta se naj čita splošne določbe šolskega reda; posamezne si pomnijo učenci med letom. Šolski red se mora izročati učencem, da ga izroče staršem, v učni sobi mora viseti poleg urnika.

Novi definitivni učni in šolski red predpisuje v § 68., da mora učiteljstvo vsake šole v sporazumu s krajnim šolskim oblastvom in s šolskim zdravnikom (prim. § 69. šolskega in učnega reda) sestaviti šolski red za učence, ki bi naj določeval, kako se imalo otroci vesti v šoli in zunaj, kdaj začenja in kdaj neha pouk in ki naj bi dal normo vsemu šolskemu obisku.

Nadrt šolskega reda je predložiti v odobrenje okrajnemu šolskemu oblastvu, ki naj vpraša za menje uradnega zdravnika.

Ker je glavni vir srečnega življenja pošteno srečno življenje, zato moramo posebno paziti na npr. v praksi, ki pospešuje čednosti. To delo nam oživetvori ljubezen do vseh prirodnih stvari in reči, ki jih je človek naredil in zaradi katerih živi. V to nas vodi čut za red in snago ter tudi zdravi egoizem. Le v zdravem telesu biva zdrava duša. Tako zadbimo tudi zunanjo dostojnost, ki nam omogočuje plemenitost že v mladosti, da postanemo pozneje pošteti državljani.

Ako se ozremo po vesoljnem svetu, povsod zapazimo nekak red, ki obdaja človeka kot umno bitje, ki je postavljeno nad drugimi stvarmi v prirodi. Imamo razne vrste organskih in neorganskih teles, razne vrste ljudi po starosti, imetju in poklicu. Marsikdo je bogate rodovine ali plemenitih staršev, pa pride v take okolščine, da je povsem različen od njih. Celo naša dela, naše lastnosti si prištevajo in delijo v razne skupine. Ker se vse take lastnosti, ki so potrebne plemenitemu človeku, že v mladosti vcepijo v naša srca, je že treba v zgodnji mladosti privaditi človeka na nekako podrejenost. Posebno pa se mora gledati, da je otrok sposoben v šoli držati se nekega določenega reda, ki ga privede do tega, da je tudi eden izmed koristnih udov človeške družbe. (Dalje.)

Iz naše organizacije.

Skupne zadeve.

Jubilejska samopomoč. Odborova seja je dne 12. t. m. ob 3. uri popoldne pri tovarišu predsedniku Troštu na Igu.

Štajersko.

Šmarsko-rogaško učiteljsko društvo zboruje dne 11. julija 1909 ob 10. uri popoldne v šoli pri Sv. Križu poleg Slatine s sledečim vzporedom:

1. Zapisnik.
2. Dopisi.
3. Predavanje gospoda profesorja Lavtarja o njega metodi in računih.
4. O socialnem odseku poročala Sotošek.
5. Ljudska šola in kmetijstvo — tov. Kurbus.
6. Volitev delegatov za letošnje glavno skupščino „Zaveza“ v Mariboru.
7. Slučajnosti.

K popolni udeležbi cenj. tovarštva in prijaznemu posetu p. u. učiteljskih prijateljev vabi odbor.

Šaleško učit. društvo je zborovalo dne 17. pret. m. na Paki. Zborovanja so se udeležila tudi sosedna društva, ker jn obijubil

g. prof. Lavter predavati v svoji računski metodi.

Po pevski vaji otvori predsednik zborovanje in izraža veselje nad obilno udeležbo. Poudarja živo potrebo nove računice posebno za nižjo stopnjo, ki bi bila osnovana na podlagi ločenih operacij ter nudila več snovi za posredni pouk. Naglašujoč velike težkoče, s katerimi se je moral boriti g. prof. Lavter za uresničenje svojih idej, mu v imenu zbranega učiteljskega iskreno častila k aprobaciji in k novi izdaji njegovih računice.

Gospod prof. odzdravlja in se zahvaljuje za zaupanje učiteljskega, ki se je v tako častnem številu udeležilo njegovega podavanja. V več kot dvehurnem govoru razvija in utemeljuje svoje nazore o računski metodi, in sicer na podlagi svoje novoizdane računice. Opozarja tudi na nekatere posebnosti, ki se nahajajo v nji.

Za svoja izvajanja je žel g. prof. občno priznanje. Prepričani smo, da se bo po njegovi računici olajšalo delo učitelju in učenec.

Goriško.

Tolminsko učiteljsko društvo. Za ustanovnino „Učit. konvikta“ so nadalje vplačali: Repič Marica v Trebuži 2 K, Drašler Herta na Bukovem 3 K, Močnik Josip v Orehku 3 K (poprej 2 K, skupno tedaj 5 K), Bratina Ivan v Sela-Logu 2 K in Pagon Berta v Jadrščah 2 K.

Dosedaj vplačanih 192 K.

Razen treh učiteljskih oseb so se vsi odzvali odborovi prošnji. Hvala jim!

O d b o r.

Politiški pregled.

*** Davčni odsek.** Davčni odsek je sprejel sledeči predlog posl. dr. Urbana: Davčni odsek izraža mnenje, naj bi vlada poleg predloge o hišnorazrednem davku početkom jesenskega zasedanja predložila tudi zakonski načrt glede reforme hišnega davka, vstevši obdačenje tvornic in delavnic z ozirom na izjave, podane v davčnem odseku. — Tekom debate je finančni minister dr. Bilinski pozdravil predlog doktor Urbana. Vlada predloži na jesen poslanski zbornici stare vladne predloge s primernimi izpremembami.

*** Italijansko vseučilišče v Trstu.** Tržaška „Edinost“ se bavi z vprašanjem italijanskega vseučilišča v Trstu. Stoji na stališču: slovensko vseučilišče v Ljubljano, italijansko pa v kako izključno italijansko mesto, kar Trst ni. Če pa bi že res prišlo v Trst, je minimum slovenskih zahtev sledeči: potrebno število slovenskih ljudskih in obrtnih šol, paralele na drž. gimnaziji in realki, predvsem pa, da bodi univerza v Trstu utrakvistična.

*** Masaryk v delegacijah.** „Narodni Listy“ javljajo, da se bo s češke strani osiguralo dr. Masaryku mandat v delegacijah, da mu bo tako dana prilika govoriti tam o zagrebškem „veleizdajniškem“ procesu.

*** Bosanska duhovščina,** pravoslavna, katoliška in mohamedanska je sklenila prirediti skupni protestni shod, ker jim vlada v volilnem redu za bodoči bosanski deželni zbor noče priznati pasivne volilne pravice.

*** Tritedenski dopust za čas žetve** so koncem junija nastopili vojaki, da pomagajo doma na kmetiji. 18. julija se morajo vrniti. Čujemo, da se je vsem prosiilec ugodilo.

*** Viljem II. na avstrijskih orožnih vajah.** Letošnjih velikih orožnih vaj, ki se bodo vršile na Moravskem, se udeleži tudi nemški cesar Viljem, ki se nastani o tej priliki v gradu grofa Harracha v Velikih Mešericah. Župan velikomešeriški ga pozdravi o tej priliki najprvo v češkem in potem v nemškem jeziku. Glede vsebine nagovora še ni doseženo sporazumljenje z vlado.

*** Zarotniško vprašanje v Belgradu rešeno.** Vojni minister je predlagal pred nekaj časom v ministrskem svetu, da se častnike, ki so se udeležili umorstva kralja Aleksandra, izključi iz armade. Častnike do čina stotnika naj bi upokojili, častnike od podpolkovnika dalje naj bi se premestilo med vojne uradnike. Ta predlog je bil od ministrskega sveta sprejet in od kralja potrjen. S tem bi bilo vprašanje zarotnikov definitivno rešeno.

Jubilejski dar.

Učiteljstvo — sebi! Tov. Angela Trošt iz Vodice 2 K; tov. Julij Slapšak iz Vodice 2 K; Jakobina Dimnikova iz Ljubljane 2 K; tovariši J. Dimnik, J. Furlan in J. Režek iz Ljubljane vsak 2 K (skupaj 6 K), ker se niso udeležili učiteljskega koncerta v Kranju; ob priliki blagoslovljenja novega šolskega poslojpa na Misličah pri Divači mala gospica Milena Rebekova nabrala 15-20 K; tov. Hugon Plihak iz Sladkegore 30 K, ki jih je prejel od neimovanega župnika, ker je istemu prizanesele ter ni zahteval njegove obsojbe; tvrdka Fran Ksav. Souvan, trgovina manufakturnega blaga v Ljubljari, 62-60 K, tov. Avgusta Kolnikova nabrala pri okrajni učiteljski konferenci v Krškem 20 K; tov. A. Lunček iz Št. Ruperta na knjižica kr. podr. št. 90 razpečal znamk za 56 K; skupaj 195-80 K; zadnjič izkazanih 951-78 K; doslej darovanih 1147-58 K. Bog plati!

Koroškemu učiteljstvu!

Nekoliko učitelje bi šlo rado službovat na Koroško v kak obmejni kraj. Ker pa ne poznajo tamkajšnjih šolskih razmer in jim tudi niso znana prosta (prov. ali def.) mesta, zato se obračam do rodoljubnega koroškega učiteljstva s prošnjo, da bi kdo izmed njega blagovolil poslati tozadevnih informacij. Naslov se zve pri uredništvu „Učit. Tov.“

Vestnik.

Letnino za učiteljski konvikt so plačali ti-le tovariši in tovarišice: Rudolf Horvat in Marica Dvogan iz Zagorja, Josip Kotnik od Sv. Jošta na Kozjaku; Ivan Petrič in Emilija Kaligar iz Rudnika; Fran Zoré iz Smartnega pri Tuhinju; Anton Pavčič iz Kostanjevice. Bog plati!

Učiteljskiški iz Sarajeva pod vodstvom gg. profesorjev Milakovića in Markovića so obiskali dne 6. in 7. t. m. Ljubljano. Ogledali so si znanstvenosti mesta, posebno šole. Bili so gostje mestne občine, a mestno učiteljstvo jih je pa spremljalo po mestu. Niso mogli dovolj pohvaliti vzorno urejenega ljubljanskega šolstva in kolegialnosti slovenskega učiteljstva. Dne 8. t. m. so se odpeljali na Bled in v Bohinj, potem k Sv. Luciji, v Cerkno, Idrijo, Logatec, Postojno in Trst in od tod pa v Dubrovnik in nazaj v domovino.

Ruski učitelji na Slovenskem. Pod pokroviteljstvom ruskega naučnega ministrstva pride 11 skupin po 50 ruskih učiteljev in učiteljic na Slovensko in sicer prva skupina pod vodstvom S. M. Studenega od 8.—10. julija, 2. pod vodstvom M. Soboljeva od 9.—10.; 3. pod vodstvom J. A. Aleksijevega od 13.—16.; 4. pop vodstvom V. M. Oebrikova od 18.—21.; 5. pod vodstvom Rolla od 25.—27.; 6. pod vodstvom J. D. Grodeckega od 25.—28.; 7. pod vodstvom Kojranskega od 30. julija do 1. avgusta; 8. pod vodstvom Eekarta od 1. do 4. avg.; 9. pod vodstvom Lampelja od 8.—11. avg.; 10. pod vodstvom Studenkega od 13.—15. avg.; 11. pod vodstvom Soyfela od 15.—16. avgusta. Iz Ljubljane se odpelje vsaka skupina v Postojno, Trst, Gorico, na Bled, od koder se vrne nazaj v Rusijo.

V svarilo šolskim vodstvom! Opetovano opozarjamo šol. vodstva, da ne sprejemajo obsolviranih učiteljic dež. ženskega učiteljstva v Mariboru, dokler se niso prepričala o njih narodnem mišljenju. Seveda so to dekleta, ki želijo zasedati slov. mesta, po rodu Slovanke, a po duhu so zagrizene nemčurke, ki bi zasajale v srca naših malih strup nemškega nacionalizma in nam jih s tem odtujevale. Stojmo trdno na braniku in ne odpirajmo samovoljno poti svojemu sovražniku. Žalibog, da imamo tudi med Slovenci take značaje, ki prigrvarjajo tem dekletom, naj se potrudijo za slov. službe, a pri tem ne mislijo, da so deležni narodnega izdajstva. — Izšli sta letos iz imenovanega zavoda samo dve Slovenki, in sicer; Minka Weber in Regina G o b e c.

Zveza slovenskih pevskih društev je imela v ponedeljek po slavnostnem zborovanju „Slavčevem“ izreden občni zbor na katerem se je zveza nanovo organizovala na podlagi izpremenjenih pravil, ki določajo za slovensko pevstvo tako važno župno organizacijo. Določilo se je za Kranjsko tri pevske župe: Gorenjska, Dolenjska in Notranjska, za Trst in Istro ena, za Goriško ena, za Štajersko dve, Koroška pa se je priključila Gorenjski. V odbor so bili izvoljeni dosedanjí odborniki. Naj bi nova organizacija čimprej stopila v življenje in čim najplodnejše delovala v prid naše lepe slovenske in slovanske pesmi!

Občni zbor Ciril-Metodove družbe se vrši letos, kakor čujemo, na Jesenicah, in sicer dne 8. avgusta.

Povišanje vadniških učiteljev. Na učni minister grof Stürgkh je letos povišal 83 vadniških in 4 njim enakih učiteljev s 1. julijem v 8. plačilni razred po določbah tozadevnega zakona iz l. 1907.

Ljudska knjižnica celjske Čitalnice je izposodila tekom pol leta 2750 knjig, in sicer brezplačno.

„200 × 1000 ali odgovorimo Rosseggerju.“ Pod tem naslovom je prinesel „Slov. Branik“ poziv, naj bi 1000 Slovencev se zavezalo plačati naši šolski družbi po 200 K, da se ji pokloni dar 200.000.

Ženski zdravnik. Medecine doktorica R. Machová je začela te dni svojo zdravniško prakso v Pragi. Gdč. Machová je promovirala že l. 1903. ter je od te dobe prakticirala na klinikah za notranje, očne in ženske bolezni ter že bila tudi za sekundarko v otroški bolnici.

Odkritje in blagoslovljenje nagrobnega spomenika ranjkemu učitelju Antonu Bezgu se vrši na Gočah pri Vipavi v nedeljo, dne 11. julija, popoldne ob 4. uri. Na grobu govori tov. A. Skala. K obilni udeležbi vladno vabi odbor postojanskega učiteljskega društva.

Okrajna učiteljska konferenca za postojnski okraj se je vršila dne 28. junija v Hruševju z jako obširnimi vzporedom, ki je trajala štiri ure, tako-le: 1. Otvori okraj šol. nadzornik konferenco s pozdravom do učiteljstva, potem pa v daljšem, navdušenem go-